

Research Paper

Explanation of Causal Relationships Between Cognitive Flexibility and Borderline Personality Disorder Traits in Students: The Mediating Role of Problem-Solving Styles

Mohadeseh Fatemina¹, Fariba Hasani^{*2}, Ahmad Borjali³, Fatemeh Golshani²

1. Ph.D. Student of General Psychology, Department of General Psychology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Assistant Professor, Department of General Psychology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
3. Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Citation: Fatemina M, Hasani F, Borjali A, Golshani F. Explanation of causal relationships between cognitive flexibility and borderline personality disorder traits in students: the mediating role of problem-solving styles. *J Child Ment Health*. 2022; 9 (2):65-77.

URL: <http://childmentalhealth.ir/article-1-1302-en.html>

CrossMark

 [10.52547/jcmh.9.2.6](https://doi.org/10.52547/jcmh.9.2.6)
 [20.1001.1.24233552.1401.9.2.9.7](https://doi.org/20.1001.1.24233552.1401.9.2.9.7)

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Borderline personality disorder, cognitive flexibility, problem solving styles

Background and Purpose: Due to the evolution of the brain during adolescence, adolescents are more likely to experience emotional reactivity and make incorrect decisions; in addition, this period is also considered the peak period for mental illness. Consequently, the present study aimed to explain the causal relationship between cognitive flexibility and borderline personality disorder traits in adolescents: the role of problem solving styles in mediating these relationships.

Method: The present research method was practical in terms of purpose and descriptive correlative in terms of the data collection method, which involved the use of structural equation modeling. Approximately 352 teenagers were selected by the available sampling method from the statistical population of the study which consisted of all teenagers studying in the 5th education region of Tehran in 2018-2019. In addition, they completed the borderline personality inventory (Leichsenring, 1999), the cognitive flexibility inventory (Dennis and Vander wal, 2010), and the problem-solving styles questionnaire (Cassidy and Long, 1996). The data were analyzed using the correlation research method and structural equation model method using the SPSS 26 and AMOS 24 software packages.

Results: The results showed the total path coefficient between cognitive flexibility and borderline personality disorder traits ($\beta = -0.263, P < 0.01$) and the path coefficient between adaptive problem-solving styles and borderline personality disorder traits ($\beta = -0.406, P < 0.01$) were negative, and the path coefficient between maladaptive problem-solving styles and borderline personality disorder traits was positive ($\beta = 0.275, P < 0.01$). Additionally, the findings indicated that cognitive flexibility indirectly affected borderline personality disorder traits through problem-solving styles ($P < 0.01$).

Received: 15 Jan 2022

Accepted: 31 May 2022

Available: 16 Aug 2022

* **Corresponding author:** Fariba Hasani, Assistant Professor, Department of General Psychology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

E-mail: Hassani.fariba@gmail.com

Tel: (+98) 2144600200

2476-5740/ © 2022 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Adolescence is a period of physical, mental, social and spiritual transformations that occurs between the ages of 10 and 19 (1). According to Sharp and Tackett (2014), adolescence is the time when borderline personality disorder begins to develop (3). There are five of the following nine symptoms associated with this disorder, which is characterized by a pervasive pattern of instability in interpersonal relationships, self-concept, emotions, and arousal: a desire to avoid real or imagined abandonment, instability in interpersonal relationships, identity disorder, agitation, suicide attempts and self-harming frequently, paranoid thoughts, chronic feelings of emptiness, and intense anger. There is a wide overlap between the psychological characteristics of adolescents and the diagnosis of personality disorder, especially borderline personality disorder (5). Cognitive flexibility is one of the cognitive characteristics associated with borderline personality disorder in adolescents (6). Cognitive flexibility is the capacity to distinguish one's own thoughts and experiences from those of others in the present moment. Several studies have demonstrated a significant correlation between cognitive flexibility and borderline personality disorder (6, 14). People with borderline personality disorder also exhibit poor problem-solving skills (19). Problem solving is a cognitive-behavioral process that is defined as a set of activities aimed at finding solutions to overcome obstacles and reach a goal, and provides the possibility of choosing appropriate solutions when faced with a specific event (20). Researchers have found that problem solving styles can directly influence borderline personality traits (15, 22 and 23).

In light of the contradictory results that have been reported in various studies regarding the variables being studied in this study, as well as the importance of borderline personality disorder in adolescents, as well as the negative effects of this disorder on a person's life, relationships with others, and the environment, it is clear that additional research is necessary.

Due to the lack of research on causal models explaining the factors affecting the relationship between cognitive flexibility and borderline personality disorder traits, the present study aims to explain the causal relationships between cognitive flexibility and borderline personality disorder traits in adolescents based on the mediating role of problem-solving styles.

Method

The present research method was practical in terms of purpose and descriptive correlative in terms of the data collection method, which involved the use of structural equation modeling. This study's statistical population consisted of all adolescents enrolled in schools in Tehran's 5th education region in 1399-1398. According to Klein (2016), the minimum sample size required to fit the model is 200 people(25), so 352 people were selected using the available sampling method from the statistical population based on inclusion and exclusion criteria. The inclusion criteria were age range (15 to 18 years old), having normal intelligence according to the student's educational record and the consent of the sample to participate in the research, and the exclusion criteria included the lack of motivation of participants in answering the questionnaire questions. The instruments for collecting data were the borderline personality inventory (Leichsenring, 1999), the cognitive flexibility inventory (Dennis and Vander wal, 2010), and the problem-solving styles questionnaire (Cassidy and Long, 1996).

It should be noted that these tools were used in their standardized Iranian version. The data were then analyzed with SPSS26 and AMOS24 using the correlation research method and the structural equation model method.

Results

Table 1 displays the correlation coefficients between the variables, demonstrating that the direction of correlation between the variables was consistent with field-specific expectations and theories.

Table 1. Mean, standard deviation and correlation matrix between research variables

Research variables	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Flexibility - alternatives	-												
2. Flexibility - control	**0.60	-											
3. Flexibility - replacing behavior	**0.68	0.51**	-										
4. non-adaptive problem solving-helplessness	**0.32-	**0.21-	**0.32-	-									
5. non-adaptive problem solving-inhibition	**0.17-	*0.13-	۲۲**.-	0.55**	-								
6. non-adaptive problem solving-avoidance	**0.18-	**0.25-	**0.22-	0.44**	**0.65	-							
7. problem solving-creative style adaptive	0.10	0.14**	*0.13	*0.13-	**0.28-	*0.12-	-						
8. problem solving-trust	*0.11	0.14**	*0.13	*0.11-	**0.22-	**0.20-	**0.71	-					
9. problem solving-trend style	**0.14	0.14**	*0.12	**0.18-	**0.23-	**0.15-	**0.41	**0.41	-				
10. Borderline personality - identity confusion.	**0.23-	**0.21-	**0.20-	0.24**	0.08	*0.12	**0.34-	**0.30-	**0.24-	-			

11. Borderline personality-defence mechanism	**0.16-	**0.19-	**0.16-	**0.21	0.03	0.08	**0.27-	**0.26-	**0.19-	**0.71	-		
12. Borderline personality- reality check	**0.18-	**0.17-	**0.15-	0.27**	*0.12	*0.11	**0.18-	**0.17-	**0.17-	**0.60	**0.63	-	
13. Borderline personality-fear of intimacy	**0.23-	**0.20-	**0.19-	**0.32	*0.11	**0.14	**0.30-	**0.24-	**0.18-	**0.74	**0.69	**0.80	-
Mean	48.90	37.22	8.65	1.84	2.14	1.98	2.57	2.27	2.46	6.21	4.84	3.18	4.59
Standard deviation	10.92	8.15	2.36	1.07	1.13	1.38	1.23	1.21	0.86	2.47	2.69	1.24	2.11

P < 0.05, **P < 0.01

Initially, the model fit indices were examined to determine the validity of the research's hypotheses using structural equation modeling. All obtained indices indicate that the model fits the collected data well (df/2.08=3, CFI=0.946, GFI=0.929, AGFI=0.892, and RMSEA=0.077). The total path coefficient between cognitive flexibility and borderline personality disorder traits was negative ($\beta=-0.263$, $P < 0.01$), as well as the path coefficient between adaptive problem solving styles and borderline personality disorder traits ($\beta=-0.406$, $P < 0.01$). There was also a positive correlation between maladaptive problem-solving styles and borderline personality disorder traits ($\beta=0.275$, $P < 0.01$). Also, the indirect path coefficient between cognitive flexibility and personality disorder traits ($\beta=-0.154$, $p < 0.01$) was negative and significant at a level of 0.01. Furthermore, the findings showed that both adaptive ($\beta=-0.070$, $p < 0.01$) and non-adaptive ($\beta=-0.087$, $p < 0.01$) problem-solving styles negatively and significantly mediate the relationship between cognitive flexibility and personality disorder traits.

Conclusion

The purpose of this study was to explain the causal relationships between cognitive flexibility and borderline personality disorder traits in adolescents through the mediation of problem solving styles. It was found that cognitive flexibility has a direct and significant effect on borderline personality traits. This result is consistent with other research findings (11-15), although the aforementioned studies emphasize the relationship between cognitive flexibility and borderline personality disorder. Research has demonstrated that maladaptive cognition contributes significantly to the development and persistence of borderline personality disorder. Through extreme, inflexible, and incompatible behavioral, emotional, and cognitive rules(12), a lack of cognitive flexibility impairs adolescents' ability to adapt to a new environment and leads to the development of borderline personality disorder. In line with the findings of other researchers (15, 22, 23), the second finding of the present study indicates that problem solving styles have a direct impact on borderline personality disorder traits. There is a tendency among these individuals to avoid problems, consider matters beyond their control, and believe that environmental factors or internal weaknesses have caused problems that cannot be resolved.

According to the findings of the present study, problem-solving styles mediate the relationship between cognitive flexibility and personality disorder traits in adolescents. It was not determined that any research results were in line with this study, but it can be argued that cognitive flexibility skills enable individuals to solve their daily life problems by changing their thinking and approach. This can be associated with reducing stress, mood and behavioral problems among individuals with borderline personality traits (21). Considering some limitations, the interpretation of the present study seems necessary: the present study represents a sample of teenagers in Tehran province between the ages of 15 and 18. Therefore, the generalization of the findings of this study to different research groups and societies should be interpreted cautiously. It is suggested that in order to reduce and adjust the traits of borderline personality disorder and improve the mental health of these people, attention should be paid to the variables of cognitive flexibility and problem solving styles and the interaction between these variables. A program designed and implemented to increase cognitive flexibility and teach problem solving skills to teenagers should be designed and implemented as well.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is taken from the doctoral dissertation of the first author in the field of general psychology with the code 1014800532440281398178450, whose proposal was approved on 10/06/2018 at Islamic Azad University, Tehran Branch. This study complies with all of the ethical considerations set forth by the American Psychological Association and the Organization of the Psychological System of Iran, including confidentiality, protection of identity information and data analysis.

Funding: This study was conducted without a sponsor and at the authors' own expense.

Authors' contribution: The first author was the principal researcher, the second was the supervisor, and the third was a consultant for this article.

Conflict of interest: The authors have not experienced any conflicts of interest as a result of this research.

Acknowledgments: The authors wish to express their thanks to the educational officials of District 5 of Tehran, the participants, and the mentors and advisors involved in this study.

مقاله پژوهشی

تبیین روابط علی بین انعطاف پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در دانش‌آموزان: نقش میانجی سبک‌های حل مسئله

محدثه فاطمی‌نیا^۱، فریبا حسنی^{۲*}، احمد بر جعلی^۳، فاطمه گلشنی^۲

۱. دانشجوی دکتری گروه روان‌شناسی عمومی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استادیار گروه روان‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۳. استاد گروه روان‌شناسی بالینی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

چکیده

مشخصات مقاله

زمینه و هدف: روند تحولی تغییرات مغز در دوره نوجوانی، آنان را نسبت به واکنش‌گری هیجانی و تصمیم‌گیری‌های نادرست آسیب‌پذیر می‌کند؛ به علاوه این دوره به عنوان مرحله اوج بروز اختلالات روانی نیز تلقی می‌شود. بنابراین پژوهش حاضر با هدف تبیین روابط علی بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در نوجوانان: نقش میانجی سبک‌های حل مسئله انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی-همبستگی بود که با استفاده از روش الگویابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش را تمامی نوجوانان مشغول به تحصیل در مدارس منطقه ۵ آموزش و پرورش تهران در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۹ تشکیل می‌دادند که از این میان ۳۵۲ نفر نمونه به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های شخصیت مرزی (لایسنرینگ، ۱۹۹۹)، سیاهه انعطاف‌پذیری شناختی (دنيس و ندروال، ۲۰۱۰) و پرسشنامه سبک‌های حل مسئله (کسیدی و لانگ، ۱۹۹۶) پاسخ دادند. در نهایت داده‌ها با استفاده از روش پژوهش‌های همبستگی و روش مدل معادلات ساختاری با به کارگیری از نرم افزارهای SPSS²⁶ و AMOS²⁴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد ضریب مسیر کل بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی ($\beta = -0.263, P < 0.01$) و ضریب مسیر بین سبک‌های انطباقی حل مسئله با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی ($\beta = -0.406, P < 0.01$) منفی، و ضریب مسیر بین سبک‌های غیرانطباقی حل مسئله با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی ($\beta = 0.275, P < 0.01$) مثبت بود. همچنین یافته‌ها نشان داد که اثر غیرمستقیم انعطاف‌پذیری شناختی بر رگه‌های اختلال شخصیت مرزی از طریق سبک‌های حل مسئله از لحاظ آماری معنادار بود ($P < 0.01$).

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج به دست آمده در این مطالعه می‌توان گفت که متغیر سبک حل مسئله در رابطه بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی دانش‌آموزان نقش میانجی‌گراانه بر عهده دارد.

کلیدواژه‌ها:

اختلال شخصیت مرزی،
انعطاف‌پذیری شناختی،
سبک‌های حل مسئله

دریافت شده: ۱۴۰۰/۱۰/۲۵

پذیرفته شده: ۱۴۰۱/۰۳/۱۰

منتشر شده: ۱۴۰۱/۰۵/۲۵

* نویسنده مسئول: استادیار گروه روان‌شناسی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

رایانامه: Hassani.fariba@gmail.com

تلفن: ۰۲۱-۴۴۶۰۰۲۰۰

مقدمه

نوجوانی سرآغاز تحولات جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی بوده و مرحله‌ای از تحول است که محدوده سنی ۱۰ تا ۱۹ سال را شامل می‌شود (۱). روند تحولی تغییرات مغز در این دوره، نوجوانان را نسبت به واکنش‌گری هیجانی و تصمیم‌گیری‌های نادرست آسیب‌پذیر می‌کند (۲)؛ به علاوه این دوره به عنوان مرحله اوج بروز اختلالات روانی نیز تلقی می‌شود (۱). نوجوانی طبق نظر شارپ و تاکت (۳) دوره شروع اختلال شخصیت مرزی^۱ است. اختلال شخصیت مرزی یکی از پرهزینه‌ترین و شایع‌ترین اختلالات شخصیت به شمار می‌رود. این اختلال که الگوی فراگیر^۲ از بی‌ثباتی در روابط بین فردی، خودپنداشت، عواطف و برانگیختگی^۳ بارز است، با ۵ نشانه از ۹ نشانه زیر مشخص می‌شود: تلاش برای اجتناب از رهاشدگی واقعی یا خیالی، بی‌ثباتی روابط بین فردی، اختلال هویتی، برانگیختگی، اقدام به خودکشی و خودزنی‌های مکرر، افکار پارانوئیدی^۴، احساس مزمن پوچی، و خشم‌های شدید (۴). اگرچه متخصصان سلامت روانی در زمینه تشخیص‌گذاری اختلالات شخصیت در سنین نوجوانی با توجه به نوسانات تحولی دوره نوجوانی بی‌میل هستند، اما همپوشی وسیعی بین مشخصه‌های روان‌شناختی نوجوانان و تشخیص اختلال شخصیت به خصوص اختلال شخصیت مرزی وجود دارد (۵)

یکی از مشخصه‌های شناختی مرتبط با اختلال شخصیت مرزی در نوجوانان، انعطاف‌پذیری شناختی^۵ است (۶). انعطاف‌پذیری شناختی دو بعد مهم بازنمایی دانش و فرایند مهار توجه را شامل می‌شود و در نتیجه فردی با انعطاف‌پذیری شناختی پایین، جهت‌گیری درستی نسبت به حل مسئله^۶ ندارد (۷). انعطاف‌پذیری شناختی به توانایی برقراری ارتباط با زمان حال و متمایزسازی خود از افکار و تجربه‌های درونی اشاره دارد (۸)؛ مؤلفه مهمی که به فرد در کنار آمدن با موقعیت‌های جدید، پذیرش عقاید گوناگون و ارائه پاسخی منطقی به تغییرات محیطی کمک می‌کند (۹). افرادی که موقعیت‌ها و انتخاب‌های پیش رو را به درستی تشخیص می‌دهند، از انعطاف‌پذیری و سازش‌یافتگی بهتر در تفکر و رفتار برخوردارند (۱۰). بنا بر شواهد پژوهشی انعطاف‌پذیری شناختی با دامنه

گسترده‌ای از اختلالات روان‌شناختی رابطه دارد (۱۱ و ۱۲). از سویی پژوهشگران به طور فزاینده‌ای بر نقش شناخت ناسازگارانه در حفظ و پیشروی اختلال شخصیت مرزی تأکید می‌کنند (۱۳). با وجود این پژوهش‌هایی که به بررسی رابطه اختلال شخصیت مرزی و انعطاف‌پذیری شناختی پرداخته‌اند، نتایج متناقضی ارائه می‌دهند. در حالی که برخی پژوهش‌ها از همبستگی معنادار انعطاف‌پذیری شناختی با اختلال شخصیت مرزی حمایت می‌کنند (۶ و ۱۴)، دیگر پژوهش‌ها انجام شده رابطه معناداری را بین انعطاف‌پذیری شناختی و اختلال شخصیت مرزی گزارش نمی‌دهند (۱۵-۱۷).

همانطور که ذکر شد اختلال شخصیت مرزی با نارساکنش‌وری‌های شناختی، هیجانی، و رفتاری همراه است (۱۸). علاوه بر انعطاف‌پذیری شناختی افراد با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی عملکرد ضعیفی نیز در حل مسئله نشان می‌دهند (۱۹). حل مسئله فرایندی شناختی- رفتاری است که به عنوان مجموعه فعالیت‌های معطوف به یافتن راه‌حل برای غلبه بر موانع و رسیدن به هدف تعریف می‌شود و امکان انتخاب راه‌حلی مناسب در مواجهه با یک رویداد خاص فراهم می‌کند (۲۰).

ضعف در مهارت‌های حل مسئله احتمال تجربه مشکلاتی چون سازش‌یافتگی پایین در برخورد با رویدادهای تنش‌گر را افزایش می‌دهد (۲۱). به نظر می‌رسد افراد مبتلا به شخصیت مرزی قادر به توضیح راه‌حل‌های جایگزین در مواجهه با رویدادهای زندگی، موقعیت‌ها و رفتار افراد نیستند و از فکر کردن به راه‌حل‌های جایگزین در شرایط سخت عاجز هستند (۱۵). پژوهش‌ها معتقدند که سبک‌های حل مسئله می‌توانند به طور مستقیم بر رگه‌های اختلال شخصیت مرزی اثرگذار باشند (۱۵ و ۲۲). برای مثال محجل‌رضایی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود نشان دادند که افراد دارای اختلال شخصیت مرزی در مهارت‌های حل مسئله دچار نارسایی هستند (۲۳). همچنین حل مسئله را با انعطاف‌پذیری شناختی همبسته در نظر گرفته‌اند (۲۴)؛ اما در رابطه با میانجی‌گری سبک‌های حل مسئله در رابطه بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی، پژوهشی یافت نشد.

4. Paranoid
5. Cognitive flexibility
6. Problem solving

1. Borderline personality disorder (BPD)
2. Pervasive
3. Impulsivity

شرکت کنندگان ۱۲۵ نفر (۳۵/۵ درصد) در پایه دهم، ۱۱۷ نفر (۳۳/۲ درصد) در پایه یازدهم و ۱۱۰ نفر (۳۱/۳ درصد) در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. همچنین ۸۴ نفر (۲۳/۹ درصد) از شرکت کنندگان در رشته ریاضی، ۹۸ نفر (۲۷/۸ درصد) در رشته علوم تجربی، ۱۰۶ نفر (۳۰/۱ درصد) در رشته علوم انسانی، ۲۶ نفر (۷/۴ درصد) در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و ۳۸ نفر (۱۰/۸ درصد) در رشته‌های کار و دانش مشغول به تحصیل بودند.

(ب) ابزار

۱. پرسشنامه شخصیت مرزی^۱: این پرسشنامه ۵۳ گویه‌ای توسط لایسنرینگ (۱۹۹۹) با هدف ارزیابی صفات شخصیت مرزی در نمونه‌های بالینی و غیربالینی ساخته شد. این پرسشنامه به صورت بله و خیر پاسخ داده می‌شود و مجموع امتیازات همه گویه‌ها در دامنه‌ای از ۱ تا ۵۱ قرار می‌گیرد. از آنجایی که دو گویه آخر این پرسشنامه در هیچ یک از طبقات عاملی یا سایر طبقات پرسشنامه قرار نمی‌گیرد و نمره آنها در نمره نهایی فرد محاسبه نمی‌شود، در نسخه ایرانی حذف شده است. بنابراین پرسشنامه شخصیت مرزی لایسنرینگ دارای ۵۱ گویه است. سازندگان مقیاس ضریب اعتبار بازآزمایی این پرسشنامه را ۰/۶۱ و ضریب آلفای آن را ۰/۸۰ گزارش کردند (۲۶). در ایران نیز روایی و اعتبار این پرسشنامه بررسی شده است. روایی همزمان با ضریب ۰/۷۰ و همبستگی خرده‌مقیاس‌ها با کل مقیاس و با یکدیگر با ضرایب ۰/۷۱ تا ۰/۸۰ و سه نوع اعتبار بازآزمایی، دونیمه‌سازی و همسانی درونی به ترتیب با ضرایب ۰/۸۰، ۰/۸۳ و ۰/۸۵ به دست آمد (۲۷). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۲ به دست آمد.

۲. سیاهه انعطاف‌پذیری شناختی^۲: این سیاهه خودگزارشی که ۲۰ گویه در یک مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرتی از ۱ تا ۷ را شامل می‌شود در سال ۲۰۱۰ توسط دنیس و وندروال (۲۰۱۰) ساخته شد. سیاهه انعطاف‌پذیری شناختی نوعی از انعطاف‌پذیری شناختی را می‌سنجد که در فرد برای چالش و جایگزینی افکار ناکارآمد با افکار کارآمدتر در موقعیت به آن نیاز دارد. هدف این ابزار ارزیابی سه جنبه از انعطاف‌پذیری شناختی است: الف) میل به درک موقعیت‌های سخت به‌عنوان موقعیت‌های قابل کنترل، ب) توانایی درک چندین توجیه جایگزین برای رویدادهای

اینکه چه عواملی بر رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد یا سهم و مشارکت هر عامل چه اندازه است، همواره از حیطه‌های مورد علاقه پژوهشگران بوده است. با توجه به پیشینه پژوهشی و نظری ذکر شده و نظر به وجود نتایج متناقض در مطالعات مختلف در رابطه با متغیرهای پژوهش حاضر، و از سویی اهمیت موضوع رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در نوجوانان و پیامدهای منفی این اختلال بر زندگی فرد و ارتباط او با دیگران و محیط پیرامون، لزوم انجام پژوهش‌های بیشتر را تأیید می‌کند. بنابراین به جهت اهمیت شناسایی عوامل مؤثر بر اختلال شخصیت مرزی نوجوانان و براساس خلاء پژوهشی مربوط به مدل‌های علی تبیین‌کننده عوامل مؤثر بر رابطه انعطاف‌پذیری شناختی با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی، پژوهش حاضر با هدف تبیین روابط علی بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در دانش‌آموزان نوجوان بر اساس نقش میانجی سبک‌های حل مسئله انجام شد.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی-همبستگی بود که با استفاده از روش الگویابی معادلات ساختاری در صدد بررسی همزمان روابط میان متغیرهای پژوهش در قالب یک الگو است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی نوجوانان مشغول به تحصیل در مدارس منطقه ۵ آموزش و پرورش تهران در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بود و با توجه به نظر کلاین (۲۵) که حداقل حجم نمونه برای برآزش مدل را ۲۰۰ نمونه می‌داند (۲۵)، از بین جامعه آماری ذکر شده، با روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۳۵۲ نفر با توجه به ملاک‌های ورود و خروج انتخاب شدند. ملاک ورود گروه نمونه انتخابی، دامنه سنی (۱۵ تا ۱۸ سال)، برخورداری از هوشبهر متوسط با توجه به پرونده آموزشی دانش‌آموز و رضایت افراد نمونه برای شرکت در پژوهش؛ و ملاک خروج شامل بی‌انگیزگی مشارکت کنندگان در پاسخ به سؤالات پرسشنامه بود. ویژگی‌های گروه نمونه انتخابی شامل ۳۵۲ دانش‌آموز (۱۷۹ دختر و ۱۷۳ پسر) با میانگین و انحراف استاندارد سنی ۱۶/۱۸ و ۰/۹۹ بود. در بین

کل مقیاس را ۰/۸۱، حل مسئله سازنده ۰/۷۷، حل مسئله غیرسازنده ۰/۷۰، درماندگی ۰/۶۰، مهارگری ۰/۶۱، خلاقیت ۰/۷۷، اعتماد ۰/۶۳، اجتناب ۰/۶۲، و گرایش ۰/۶۳ گزارش کرد. این نتایج حاکی از اعتبار مناسب ابزار پژوهش است (۳۱). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۷۲ به دست آمد.

(ج) روش اجرا: به منظور اجرای پژوهش پس از تصویب پروپوزال و اخذ مجوز از دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز و آموزش و پرورش شهر تهران، دانش‌آموزان طبق به عنوان جامعه انتخاب شدند و پس از کسب رضایت از والدین این کودکان، از طریق نمونه‌گیری در دسترس، نمونه‌گیری به عمل آمد. پس از اخذ نمونه اولیه و پس از احراز ملاک‌های ورود، افراد نمونه به پرسشنامه‌های مربوطه پاسخ دادند. در ادامه توضیحاتی مقدماتی درباره هدف پژوهش جهت جلب مشارکت آزمودنی‌ها و اطمینان‌بخشی به آزمودنی‌ها مبنی بر محرمانه ماندن اطلاعات، ارائه شد. همچنین رضایت کتبی از دانش‌آموزان اخذ و پژوهشگر متعهد شد که نتایج حاصل از پژوهش به شرکت کنندگان ارائه شود. به منظور اجرای پژوهش، همه آزمودنی‌ها مورد آزمون همه ابزارهای پژوهش قرار گرفتند. تمام مراحل توسط پژوهشگر و با راهنمایی و نظارت استادان راهنما و مشاور انجام شد و در نهایت داده‌ها با استفاده از روش پژوهش‌های همبستگی و روش مدل معادلات ساختاری با به کارگیری از نرم افزارهای SPSS²⁶ و AMOS²⁴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های انعطاف‌پذیری شناختی، حل مسئله انطباقی، حل مسئله غیرانطباقی و شخصیت مرزی را نشان می‌دهد.

زندگی و رفتار انسان‌ها، و (ج) توانایی ایجاد چندین راه‌حل جایگزین برای موقعیت‌های سخت. این سیاهه در کار بالینی و غیربالینی و برای ارزیابی میزان پیشرفت فرد در ایجاد تفکر انعطاف‌پذیر در درمان شناختی- رفتاری بیماری‌های روانی به کار می‌رود. روایی همزمان این سیاهه با سیاهه افسردگی بک^۱ برابر با ۰/۳۹- و روایی همگرای آن با مقیاس انعطاف‌پذیری شناختی^۲ مارتین و روبین^۳ ۰/۷۵ بود. ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۹۰ و برای خرده‌مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۹، ۰/۵۵ گزارش شده است (۲۸). در ایران شماره و همکاران (۲۰۱۴) این سیاهه را به فارسی ترجمه و اعتباریابی کرده‌اند. در نسخه فارسی، سیاهه انعطاف‌پذیری شناختی دارای سه عامل ادراک کنترل‌پذیری، ادراک گزینه‌های مختلف، و ادراک توجیه رفتار است. ضریب اعتبار بازآزمایی برای کل مقیاس ۰/۷۱ و برای خرده‌مقیاس‌های ادراک کنترل‌پذیری ۰/۵۵، ادراک گزینه‌های مختلف ۰/۷۲، و ادراک توجیه رفتار ۰/۵۷ گزارش شده است (۲۹). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۰ به دست آمد.

۳) پرسشنامه سبک‌های حل مسئله^۴. این پرسشنامه ۲۴ گویه‌ای توسط کسیدی و لانگ (۱۹۹۶) طی دو مرحله ساخته شد. پرسشنامه حاضر به ارزیابی شش عامل درماندگی^۵، مهارگری^۶، اجتناب^۷، خلاقیت^۸، اعتماد^۹، و گرایش^{۱۰} می‌پردازد. سبک‌های درماندگی، مهارگری و اجتناب زیرمقیاس‌های حل مسئله غیرسازنده^{۱۱} و سبک‌های گرایش، خلاقیت، و اعتماد زیرمقیاس‌های حل مسئله سازنده^{۱۲} هستند. گویه‌های این مقیاس با گزینه‌های "بله"، "خیر" و "نمی‌دانم" پاسخ داده می‌شوند. به گزینه‌های "خیر" و "نمی‌دانم" نمره صفر و به گزینه "بله" نمره ۱ تعلق می‌گیرد. کسیدی و لانگ (۱۹۹۶) آلفای کرونباخ این پرسشنامه را در یک مطالعه برای سبک‌های درماندگی، مهارگری، خلاقیت، اعتماد، اجتناب، و گرایش را به ترتیب ۰/۶۶، ۰/۶۶، ۰/۵۷، ۰/۷۱، ۰/۵۲، و ۰/۶۵ گزارش کردند (۳۰). در ایران نیز گراوند (۱۳۹۶) ضریب آلفای کرونباخ برای

7. Avoid
8. Creativity
9. Trust
10. Orientation
11. Non-constructive problem solving
12. Constructive problem solving

1. Beck depression inventory
2. Cognitive flexibility scale
3. Martin & Rubin
4. Problem solving style questionnaire
5. Helplessness
6. Controlling

جدول ۱: میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای تحقیق	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. انعطاف پذیری - جایگزین‌ها	-												
۲. انعطاف پذیری - کنترل	۰/۶۰ ^{**}	-											
۳. انعطاف پذیری - جایگزین رفتار	۰/۶۸ ^{**}	۰/۵۱ ^{**}	-										
۴. حل مسئله غیر انطباقی - در ماندگی	۰/۳۲ ^{**}	۰/۲۱ ^{**}	۰/۳۲ ^{**}	-									
۵. حل مسئله غیر انطباقی - بازدارداری	۰/۱۷ ^{**}	۰/۱۳ ^{**}	۰/۲۲ ^{**}	۰/۵۵ ^{**}	-								
۶. حل مسئله غیر انطباقی - اجتنابی	۰/۱۸ ^{**}	۰/۲۵ ^{**}	۰/۲۲ ^{**}	۰/۴۴ ^{**}	۰/۶۵ ^{**}	-							
۷. حل مسئله انطباقی - سبک‌خلاقانه	۰/۱۰	۰/۱۴ ^{**}	۰/۱۳ ^{**}	۰/۱۳ ^{**}	۰/۲۸ ^{**}	۰/۱۲ ^{**}	-						
۸. حل مسئله انطباقی - اعتماد	۰/۱۱ ^{**}	۰/۱۴ ^{**}	۰/۱۳ ^{**}	۰/۱۱	۰/۲۲ ^{**}	۰/۲۰ ^{**}	۰/۷۱ ^{**}	-					
۹. حل مسئله انطباقی - سبک‌گرایش	۰/۱۴ ^{**}	۰/۱۴ ^{**}	۰/۱۲ ^{**}	۰/۱۸ ^{**}	۰/۲۳ ^{**}	۰/۱۵ ^{**}	۰/۴۱ ^{**}	۰/۴۱ ^{**}	-				
۱۰. شخصیت مرزی - آشفتگی هویتی	۰/۲۳ ^{**}	۰/۲۱ ^{**}	۰/۲۰ ^{**}	۰/۲۴ ^{**}	۰/۰۸	۰/۱۲ ^{**}	۰/۳۴ ^{**}	۰/۳۰ ^{**}	۰/۲۴ ^{**}	-			
۱۱. شخصیت مرزی - مکانیزم دفاعی	۰/۱۶ ^{**}	۰/۱۹ ^{**}	۰/۱۶ ^{**}	۰/۲۱ ^{**}	۰/۰۳	۰/۰۸	۰/۲۷ ^{**}	۰/۲۶ ^{**}	۰/۱۹ ^{**}	۰/۷۱ ^{**}	-		
۱۲. شخصیت مرزی - واقعیت‌آزمایی	۰/۱۸ ^{**}	۰/۱۷ ^{**}	۰/۱۵ ^{**}	۰/۲۷ ^{**}	۰/۱۲ ^{**}	۰/۱۱ ^{**}	۰/۱۸ ^{**}	۰/۱۷ ^{**}	۰/۱۷ ^{**}	۰/۶۳ ^{**}	۰/۶۳ ^{**}	-	
۱۳. شخصیت مرزی - ترس از صمیمیت	۰/۲۳ ^{**}	۰/۲۰ ^{**}	۰/۱۹ ^{**}	۰/۳۲ ^{**}	۰/۱۱ ^{**}	۰/۱۴ ^{**}	۰/۳۰ ^{**}	۰/۲۴ ^{**}	۰/۱۸ ^{**}	۰/۷۴ ^{**}	۰/۶۹ ^{**}	۰/۸۰ ^{**}	-
میانگین	۴۸/۹۰	۳۷/۲۲	۸/۶۵	۱/۸۴	۲/۱۴	۱/۹۸	۲/۵۷	۲/۲۷	۲/۶۴	۶/۲۱	۴/۸۴	۳/۱۸	۴/۵۹
انحراف استاندارد	۱۰/۹۲	۸/۱۵	۲/۳۶	۱/۰۷	۱/۱۳	۱/۳۸	۱/۲۳	۱/۲۱	۰/۸۶	۲/۴۷	۲/۶۹	۱/۲۴	۲/۱۱

*P<۰/۰۵ و **P<۰/۰۱

داده‌های چندمتغیری، با «فاصله مهلبویایس^۳» مقادیر چولگی و کشیدگی نمرات فاصله مهلبویایس به ترتیب برابر با ۱/۶۹ و ۱/۱۸ به دست آمد که در محدوده ± ۲ قرار داشته، بنابراین مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های چندمتغیری در بین داده‌ها برقرار بود. در مدل پژوهش حاضر چنین فرض شده بود که انعطاف‌پذیری شناختی با میانجی‌گری سبک‌های حل مسئله، رگه‌های اختلال شخصیت را در نوجوانان پیش‌بینی می‌کند. جدول ۲ شاخص‌های برازندگی مدل را نشان می‌دهد.

جدول ۱ ضرایب همبستگی بین متغیرها را نشان می‌دهد که بر اساس آن جهت همبستگی بین متغیرها منطبق بر انتظار و همسو با تئوری‌های حوزه پژوهش بود. در این پژوهش به منظور ارزیابی مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های تک‌متغیری، کشیدگی و چولگی تک‌تک متغیرها و به منظور ارزیابی مفروضه همخطی بودن عامل تورم واریانس^۱ و ضریب تحمل^۲ هر یک از متغیرهای پیش‌بین مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که مفروضه‌ها رعایت شده‌اند. در مفروضه نرمال بودن توزیع

جدول ۲: شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌های برازندگی	مجدور	درجه آزادی	مجدور	شاخص نیکویی بر	شاخص نیکویی برازش ^۴	شاخص نیکویی برازش	مجدور	مربعات
برازندگی	خی	آزادی	خی	درجه آزادی	تعدیل یافته ^۵	مقایسه‌ای ^۶	خطای تقریب ^۷	میانگین
مدل	۱۸۵/۰۰	۶۰	۳/۰۸	۰/۹۲۹	۰/۸۹۲	۰/۹۴۶	۰/۰۷۷	
نقطه برش	-	-	کمتر از ۳	۰/۹۰ >	۰/۸۵۰ >	۰/۹۰ >	۰/۰۸ <	

و $\chi^2/df=۳/۰۸$ ، $CFI = ۰/۹۴۶$ ، $GFI = ۰/۹۲۹$ ، $AGFI = ۰/۸۹۲$ و $RMSEA = ۰/۰۷۷$. جدول ۳ ضرایب مسیر در مدل ساختاری را نشان

جدول ۲ نشان می‌دهد که شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل از برازش قابل قبول مدل با داده‌های گردآوری شده حمایت می‌کنند

5. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)
6. Comparative Fit Index (CFI)
7. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

1. Variance inflation factor
2. Tolerance
3. Mahalanobis distance (D)
4. Goodness of Fit Index (GFI)

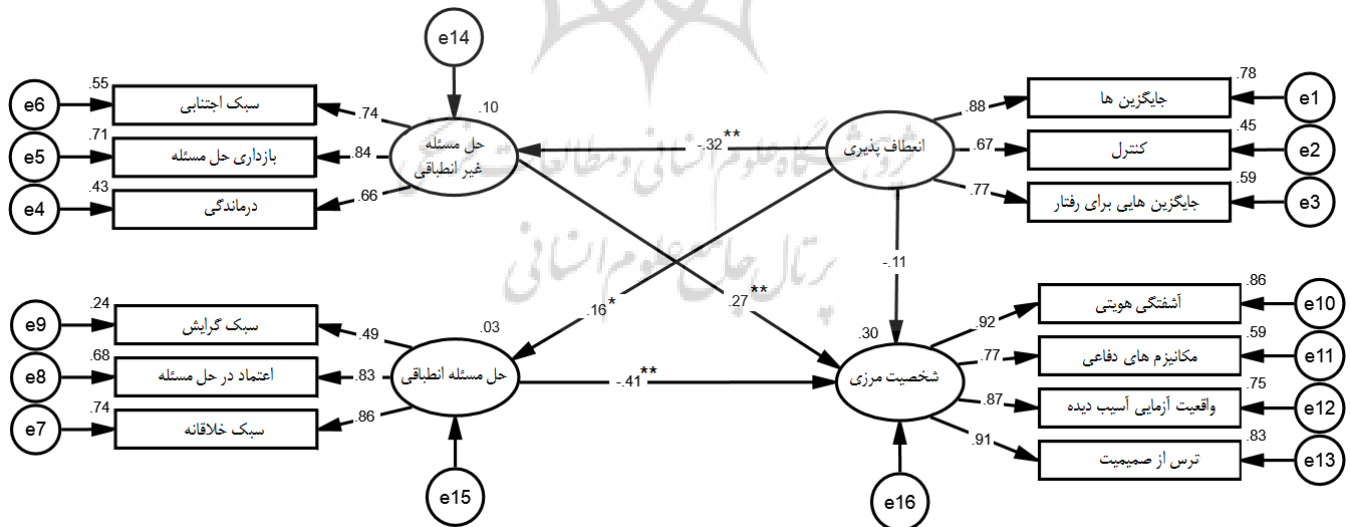
می‌دهد. ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۳: ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری

مسیرها	b	S. E	β	p
ضریب مسیر انعطاف پذیری \leftarrow سبک‌های انطباقی حل مسئله	۰/۰۱۸	۰/۰۰۷	۰/۱۶۵	۰/۰۱۵
ضریب مسیر انعطاف پذیری \leftarrow سبک‌های غیرانطباقی حل مسئله	-۰/۰۲۳	۰/۰۰۵	-۰/۳۱۷	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم انعطاف پذیری \leftarrow شخصیت مرزی	-۰/۰۲۷	۰/۰۱۴	-۰/۱۰۹	۰/۰۹۸
ضریب مسیر سبک‌های انطباقی حل مسئله \leftarrow شخصیت مرزی	-۰/۰۹۰۱	۰/۱۳۶	-۰/۴۰۶	۰/۰۰۱
ضریب مسیر سبک‌های غیرانطباقی حل مسئله \leftarrow شخصیت مرزی	۰/۹۱۴	۰/۲۱۸	۰/۲۷۵	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم انعطاف پذیری \leftarrow شخصیت مرزی	-۰/۰۳۸	۰/۰۱۱	-۰/۱۵۴	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل انعطاف پذیری \leftarrow شخصیت مرزی	-۰/۰۶۴	۰/۰۱۵	-۰/۲۶۳	۰/۰۰۱

جدول ۳ نشان می‌دهد که ضریب مسیر کل بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بر این اساس می‌توان گفت سبک‌های حل مسئله رابطه بین انعطاف‌پذیری شناختی با رگه‌های اختلال شخصیت را در نوجوانان میانجی‌گری می‌کند. در ادامه نتایج نشان داد که هر دو سبک انطباقی ($\beta = -0.070, p < 0.001$) و غیرانطباقی ($\beta = -0.087, p < 0.001$) حل مسئله به صورت منفی و معنادار رابطه بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت را میانجی‌گری می‌کند. شکل ۱ مدل ساختاری پژوهش با استفاده از داده‌های استاندارد را نشان می‌دهد.

جدول ۳ نشان می‌دهد که ضریب مسیر کل بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($\beta = -0.263, P < 0.001$). همچنین ضریب مسیر بین سبک‌های انطباقی حل مسئله با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی ($P < 0.001$)، منفی و ضریب مسیر بین سبک‌های غیرانطباقی حل مسئله با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی ($\beta = 0.275, P < 0.001$) مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. نتایج همچنین نشان داد که ضریب مسیر غیرمستقیم بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت

شکل ۱: پارامترهای استاندارد در مدل ساختاری پژوهش

منطبق بر شکل ۱ مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه (R^2) برای متغیر رگه‌های شخصیت مرزی ۰/۳۰ به‌دست آمد که این موضوع بیانگر آن است که انعطاف‌پذیری شناختی و سبک‌های حل مسئله در مجموع ۳۰ درصد از واریانس رگه‌های شخصیت مرزی را در نوجوانان تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تبیین روابط علی بین انعطاف‌پذیری شناختی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در نوجوانان با میانجی‌گری سبک‌های حل مسئله انجام شد. یافته‌های نشان داد که انعطاف‌پذیری شناختی بر رگه‌های اختلال شخصیت مرزی اثر مستقیم و معناداری دارد. این نتیجه با دیگر یافته‌های پژوهشی (۱۱-۱۵) همخوانی دارد و این همسویی از این جهت است که پژوهش‌های ذکر شده بر ارتباط انعطاف‌پذیری شناختی با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی تأکید دارند. همسو با یافته پژوهشی حاضر، پژوهشگران نشان داده‌اند که شناخت سازش‌نا یافته نقش مهمی در شکل‌گیری و تداوم اختلال شخصیت مرزی بازی می‌کند. نارسایی در انعطاف‌پذیری شناختی (نقص در تغییر یا جابه‌جایی در سطح مهار توجه و بازنمایی تکالیف (۱۰))؛ به توانایی تغییر در راهبردهای مورد استفاده برای انطباق با محیط جدید آسیب رسانده و به وسیله قوانین رفتاری، عاطفی و شناختی افراطی، غیرقابل انعطاف و سازش‌نا یافته به افزایش رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در نوجوانان می‌شود منجر (۱۲). در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت نارسایی و بدکارکردی قشر پیشانی مغز که مسئول کارکردهای شناختی مانند انعطاف‌پذیری شناختی، مهار بازداری و توجه است، می‌تواند به مشکلاتی مانند ناتوانی در تشخیص حالت‌های هیجانی و توانایی‌های ذهنی‌سازی در افراد با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی منجر شود (۱۵). بنابراین با کاهش انعطاف‌پذیری شناختی، نمرات افراد در رگه‌های اختلال شخصیت مرزی افزایش می‌یابد. انعطاف‌پذیری شناختی پایین در افراد دارای رگه‌های اختلال شخصیت مرزی باعث می‌شود توانایی تغییر جریان فکری یا تمرکز، به‌روزرسانی باورها و تفکرات، تحلیل و بازسازی افکار، درک آگاهانه همه‌گزینه‌ها و انتخاب‌های ممکن و موجود و جایگزین کردن راه‌حل‌های مختلف را در مواجهه با رویدادهای زندگی، موقعیت‌ها و رفتار افراد

نداشته باشند (۱۳)؛ بنابراین انعطاف‌پذیری شناختی به‌طور مستقیم بر رگه‌های اختلال شخصیت مرزی اثر می‌گذارد.

یافته دوم پژوهش حاضر نشان داد که سبک‌های حل مسئله طور مستقیم بر رگه‌های اختلال شخصیت مرزی اثر می‌گذارد که با یافته‌های دیگر پژوهشگران (۱۵، ۲۲-۲۳) همسویی دارد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد ضریب مسیر بین سبک‌های انطباقی حل مسئله با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی منفی و ضریب مسیر بین سبک‌های غیرانطباقی حل مسئله با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی مثبت و معنادار بود. به نظر می‌رسد این افراد به اجتناب از مشکلات تمایل دارند، مسائل را خارج از کنترل خود در نظر گرفته و تصور می‌کنند عوامل محیطی یا ضعف‌های درونی باعث بروز مشکل شده‌اند و نمی‌توان آنها را حل و فصل کرد. همچنین با احساس درماندگی، امکان استفاده از امکانات عقلانی و روان‌شناختی موجود را ندارند که موجب می‌شود افراد از منابع فردی و اجتماعی خود کمتر استفاده کنند. بنابراین استفاده از سبک‌های حل مسئله غیرانطباقی برای مقابله با یک موقعیت ناراحت‌کننده عاطفی می‌تواند بی‌ثباتی در خلق، عاطفی و روابط میان‌فردی را افزایش دهد. در مقابل داشتن جهت‌گیری مثبت به حل مسئله، اعتماد به توانایی خود برای حل مسائل و خلاقیت و برنامه‌ریزی به‌عنوان سبک‌های حل مسئله انطباقی با کاهش مشکلات خلقی و نشانه‌ها و علائم شخصیت مرزی همراه است (۲۲). در تبیین رابطه سبک‌های حل مسئله با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی همچنین می‌توان گفت ویژگی‌های شخصیتی خاص مانند رگه‌های اختلال شخصیت مرزی از طریق محدود کردن و ایجاد سوگیری پردازش اطلاعات و تداخل در یادگیری مهارت‌های حل مسئله اجتماعی به اختلال در زندگی روزمره، بروز رفتارهای سازش‌نا یافته و مشکلات بین‌فردی منجر می‌شود (۲۳). همچنین افراد دارای اختلال شخصیت مرزی، در تصویربرداری‌های مغزی، بدکارکردی در قشر پیشانی نشان می‌دهند و آسیب به قشر پیشانی مغز که جایگاه برنامه‌ریزی و حل مسئله است، می‌تواند مهارت‌های حل مسئله در این افراد را مختل کند (۱۵). مشکلات شناختی در افراد دارای رگه‌های اختلال شخصیت مرزی، با ایجاد سوگیری منفی نسبت به رویدادها و تکانش‌گری بالا، موجب نقص در مهارت‌های تصمیم‌گیری، ارائه راه‌حل‌های جایگزین در مواجهه با رویدادهای زندگی و حل مسئله می‌شود (۱۵).

نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال در استان تهران است، بنابراین تعمیم یافته‌های پژوهش حاضر به گروه‌ها و جامعه‌های پژوهشی متفاوت، باید با احتیاط تفسیر شود. پیشنهاد می‌شود نقش متغیرهای شناختی دیگر مانند حافظه سرگذشتی در رابطه بین انعطاف‌پذیری شناختی، حل مسئله و رگه‌های شخصیت مرزی مورد بررسی قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود جهت کاهش و تعدیل رگه‌های اختلال شخصیت مرزی و ارتقای سلامت روانی این افراد، به متغیرهای انعطاف‌پذیرش شناختی و سبک‌های حل مسئله روابط تعاملی بین این متغیرها توجه لازم انجام شده و برنامه‌هایی برای افزایش انعطاف‌پذیرش شناختی و آموزش سبک‌های حل مسئله به نوجوانان طراحی و اجرا شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکترای رشته روان‌شناسی عمومی نویسنده نخست با کد ۱۳۹۸/۰۶/۱۰ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز تصویب شده است. ملاحظات اخلاقی در این مطالعه بر اساس قوانین انجمن روان‌شناسی آمریکا و سازمان نظام روان‌شناسی ایران مانند رازداری، محرمانه ماندن اطلاعات هویتی و تحلیل داده‌ها نیز در این مطالعه کاملاً رعایت شده است.

حامی مالی: این مطالعه بدون حامی مالی و با هزینه شخصی نویسندگان انجام شده است.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده نخست این مقاله، پژوهشگر اصلی، نویسنده‌های دوم و سوم به عنوان استادان راهنما، و نویسنده چهارم به عنوان استاد مشاور در پروژه نقش داشته‌اند.

تضاد منافع: انجام این پژوهش برای نویسندگان هیچ گونه تعارض منافی را به دنبال نداشته است و نتایج آن کاملاً شفاف و بدون سوگیری گزارش شده است.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از مسئولان مدارس منطقه ۵ شهرستان تهران، شرکت کنندگان، و استادان راهنما و مشاور در این مطالعه تشکر و قدردانی می‌شود.

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر سبک‌های حل مسئله رابطه بین انعطاف‌پذیری شناختی با رگه‌های اختلال شخصیت را در نوجوانان میانجی‌گری می‌کند. همسو با این یافته، پژوهش همخوانی یافت نشد، اما در تبیین آن می‌توان بیان کرد که مهارت‌های انعطاف‌پذیری شناختی به افراد این امکان را می‌دهد که با تغییر تفکر و رویکرد، روش‌های جدیدی برای حل مشکلات زندگی روزمره خود بیابند که این موضوع می‌تواند با کاهش تنیدگی و مشکلات خلقی و رفتاری افراد دارای رگه‌های شخصیت مرزی همراه باشد. از سوی دیگر بر اساس شواهد عصب‌شناختی، نقایص موجود در قشر پیشانی و پیامدهای آن مانند انعطاف‌پذیری شناختی پایین می‌تواند موجب آسیب در فرایند حل مسئله شود (۱۲). نقص در انعطاف‌پذیری شناختی از طریق آسیب در بازنمایی دانش و فرایند کنترل توجه در افراد دارای رگه‌های شخصیت مرزی موجب اختلال در مراحل مختلف حل مسئله می‌شود. افرادی که انعطاف‌پذیری شناختی پایینی دارند، نمی‌توانند از توجهات و راه‌حل‌های جایگزین استفاده کنند، و در رویدادها و موقعیت‌های کشاکش‌برانگیز دچار تنیدگی شده و آشفتگی خلقی و هیجانی بیشتری تجربه می‌کنند. این افراد توانایی کنار آمدن با موقعیت‌های جدید و ارائه پاسخی منطقی به تغییرات محیطی ندارند؛ بنابراین با کاربرد سبک‌های حل مسئله غیرانطباقی، علایم بیشتری از آسیب‌شناسی روانی و رگه‌های اختلال شخصیت مرزی نشان می‌دهند (۱۶).

به‌طور کلی می‌توان گفت انعطاف‌پذیری شناختی از طریق کاربرد مهارت‌های شناختی، در نظر گرفتن راه‌حل‌های جایگزین و روش‌های جدید و نظایر آن بر توانایی حل مسئله اثر می‌گذارد و علایم شخصیت مرزی را تشدید می‌کند. تفسیر نتایج پژوهش حاضر با توجه به برخی از محدودیت‌ها ضروری به نظر می‌رسد: نتایج پژوهش حاضر معرف نمونه

References

- World Health Organization. Maternal, newborn, child and adolescent health: adolescent development. 2018; pp: 23-55. [Link]
- Damon W, Menon J, Bronk KC. The development of purpose during adolescence. *Beyond the Self*: Routledge, 2019; pp: 119-128. [Link]
- Sharp C, Tachett JL. *Borderline personality disorder in children and Adolescents*. New York: Springer, 2014; pp: 23-56. [Link]
- Bozzatello P, Bellino S, Bosia M, Rocca P. Early detection and outcome in borderline personality disorder. *Frontiers in psychiatry*. 2019; 10: 710. [Link]
- Lind M, Vanwoerden S, Penner F, Sharp C. Inpatient adolescents with borderline personality disorder features: Identity diffusion and narrative incoherence. *Personal disord*. 2019; 10(4): 389. [Link]
- Dadashi S, Ahmadi E, Bafandeh Gharamaleki H. The Role of Cognitive Flexibility, Visuospatial Working Memory and Impulsivity in Predicting Theory of Mind Deficit in Subjects with Borderline Personality Disorder Traits. *Journal of Psychological Studies*. 2018; 14(3): 7-24. [Persian]. [Link]
- Braem S, Egner T. Getting a grip on cognitive flexibility. *Curr Dir Psychol Sci*. 2018; 27(6): 470-476. [Link]
- Rastelli C, Greco A, Kenett YN, Finocchiaro C, De Pisapia N. Simulated visual hallucinations in virtual reality enhance cognitive flexibility. *Scientific reports*. 2022; 12(1): 1-14. [Link]
- Hommel BE, Ruppel R, Zacher H. Assessment of cognitive flexibility in personnel selection: Validity and acceptance of a gamified version of the Wisconsin Card Sorting Test. *Int J Sel Assess*. 2022; 30(1): 126-144. [Link]
- Arici-Ozcan N, Cekici F, Arslan R. The relationship between resilience and distress tolerance in college students: The mediator role of cognitive flexibility and difficulties in emotion regulation. *Int J Educ Method*. 2019 5(4): 525-533. [Link]
- Morris L, Mansell W. A systematic review of the relationship between rigidity/flexibility and transdiagnostic cognitive and behavioral processes that maintain psychopathology. *J Exp Psychopathol*. 2018; 9(3): 2043808718779431. [Link]
- Gabrys RL, Tabri N, Anisman H, Matheson K. Cognitive control and flexibility in the context of stress and depressive symptoms: The cognitive control and flexibility questionnaire. *Frontiers in Psychology*. 2018; 9: 2219. [Link]
- Del Pozo MA, Harbeck S, Zahn S, Kliem S, Kröger C. Cognitive distortions in anorexia nervosa and borderline personality disorder. *Psychiatry research*. 2018; 260: 164-172. [Link]
- Imani M, Pourshahbazi M. Prediction of borderline personality disorder based on psychological flexibility components: Acceptance and action, values and cognitive defusion. *J Res Psychol Health*. 2017; 10(4): 1-9. [Persian]. [Link]
- Firouzjaei NH, Soltani E, Dastgheib SA. The relationship between cognitive flexibility and cognitive fusion with the borderline personality disorder symptoms. *Researcher Bulletin of Medical Sciences*. 2020; 25(1): 9. [Persian]. [Link]
- Kaplan B, Yazici Gulec M, Gica S, Gulec H. The association between neurocognitive functioning and clinical features of borderline personality disorder. *Braz J Psychiatry*. 2020; 42: 503-509. [Link]
- Gvirtz HZ, Braw Y, Harari H, Lozin M, Bloch Y, Fefer K, Levkovitz Y. Executive dysfunction in bipolar disorder and borderline personality disorder. *European Psychiatry*. 2015; 30(8): 959-964. [Link]
- Brenning KM, De Clercq B, Wille B, Vergauwe J. Towards a fine-grained analysis of the link between borderline personality pathology and job burnout: Investigating the association with work-family conflict. *Personality and Individual Differences*. 2020; 162: 110030. [Link]
- Akbari V, Rahmatinejad P, Mohammadi SD. Comparing neurocognitive profile of patients with borderline personality and bipolar-II disorders. *Iranian Journal of Psychiatry*. 2019; 14(2): 113. [Persian]. [Link]
- Guillén Botella V, García-Palacios A, Bolo Miñana S, Baños R, Botella C, Marco JH. Exploring the effectiveness of dialectical behavior therapy versus systems training for emotional predictability and problem solving in a sample of patients with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*. 2021; 35(1), 21-38. [Link]
- Chang EC, Tian W, Jiang X, Yi S, Liu J, Bai Y, ... Hirsch JK. Beyond the role of loneliness in psychological ill-being and well-being in females: Do social problem-solving processes still matter?. *Personality and Individual Differences*. 2020; 155: 109729. [Link]
- Ekiz E, van Alphen SP, Ouwens MA, Van de Paar J, Videler AC. Systems Training for Emotional Predictability and Problem Solving for borderline personality disorder: A systematic review. *Personality and Mental Health*. 2022; 4(10): 8-18. [Link]
- Mohajjel S, hashemi T, Mashinchi Abbasi N. Comparison of Attention and Problem Solving in Patients with Bipolar Disorder Type I and Borderline Personality Disorder. *Journal of Modern Psychological Researches*, 2020; 14(56): 233-243. [Persian]. [Link]
- Abolmaali K, Branch R, Keivan L. The Prediction of Social Problem-Solving Skills Based on Birth Order and Attachment Styles. *Advances in Applied Sociology*. 2014; 4(01): 15. [Persian]. [Link]
- Kline R. *Data preparation and psychometrics review. Principles and practice of structural equation modeling (4th ed)*. New York, NY: Guilford, 2016; pp:64-96. [Link]
- Leichsenring F. Development and first results of the Borderline Personality Inventory: A self-report instrument for assessing borderline personality organization. *Journal of Personality Assessment*, 1999; 73(1): 45-63. [Link]

27. Mohammadzadeh A. Validation of the borderline personality inventory in Iran. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2011; 5(3): 269-277. [Persian]. [\[Link\]](#)
28. Dennis JP, Vander Wal JS. The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cogn Ther Res*. 2010; 34(3): 241-253. [\[Link\]](#)
29. Shareh H, Farmani A, Soltani E. Investigating the reliability and validity of the Cognitive Flexibility Inventory (CFI-I) among Iranian university students. *PCP*. 2014; 2 (1) :43-50. [Persian]. [\[Link\]](#)
30. Cassidy T, Long C. Problem-solving style, stress and psychological illness: Development of a multifactorial measure. *Br J Clin Psychol*. 1996; 35(2): 265-277. [\[Link\]](#)
31. Garavand H. Structural Modeling of Problem- Solving Styles and Corona Anxiety in Students with an Emphasis on the Mediating Role of self-efficacy. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*, 2021; 10(2): 145-166. [Persian]. [\[Link\]](#)

